

Országos
Egészségfejlesztési
Intézet

„Kérdés és válaszok”, avagy SZEGÉNYSÉG és EGÉSZSÉG I.
szakmai konferencia 2011. január 26.

Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet

**Fejleszthető/tervezhető egészség –
egészség-egyenlőtlenségek kezelési
lehetőségei**

Solymosy József Bonifác

Egészségügy \neq Egészség

- Főleg, panasszal az alap- és szakellátáshoz forduló **betegeket ellátó intézmény hálózat**

(gyógyítás, szűrés, gyógyászati segédeszközök, rehabilitáció)

Alkotmányos jog

Az 1949. évi XX. törvény, a Magyar Köztársaság Alkotmánya az egészséghez való jogot az alábbiak szerint rögzíti:

„70/D. (1) A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

(2) Ezt a jogot a Magyar Köztársaság a munkavédelem, az egészségügyi intézmények és az orvosi ellátás megszervezésével, a rendszeres testedzés biztosításával, valamint az épített és a természetes környezet védelmével valósítja meg.”

Egészség

A teljes fizikai, szociális, és mentális jól-léti állapota és nem pusztán a betegség vagy rokkantság hiánya.

Alkotmányos alapjog

Az egészség nem statikus állandó állapot, hanem folyamat.

Cél, eszköz, erőforrás

- Testi
 - Lelki
 - Szociális
- Jól-lét

Egészség előfeltételei és forrásai:

Béke

Lakás

Oktatás

Élelem

Jövedelem

Stabil ökológiai rendszer

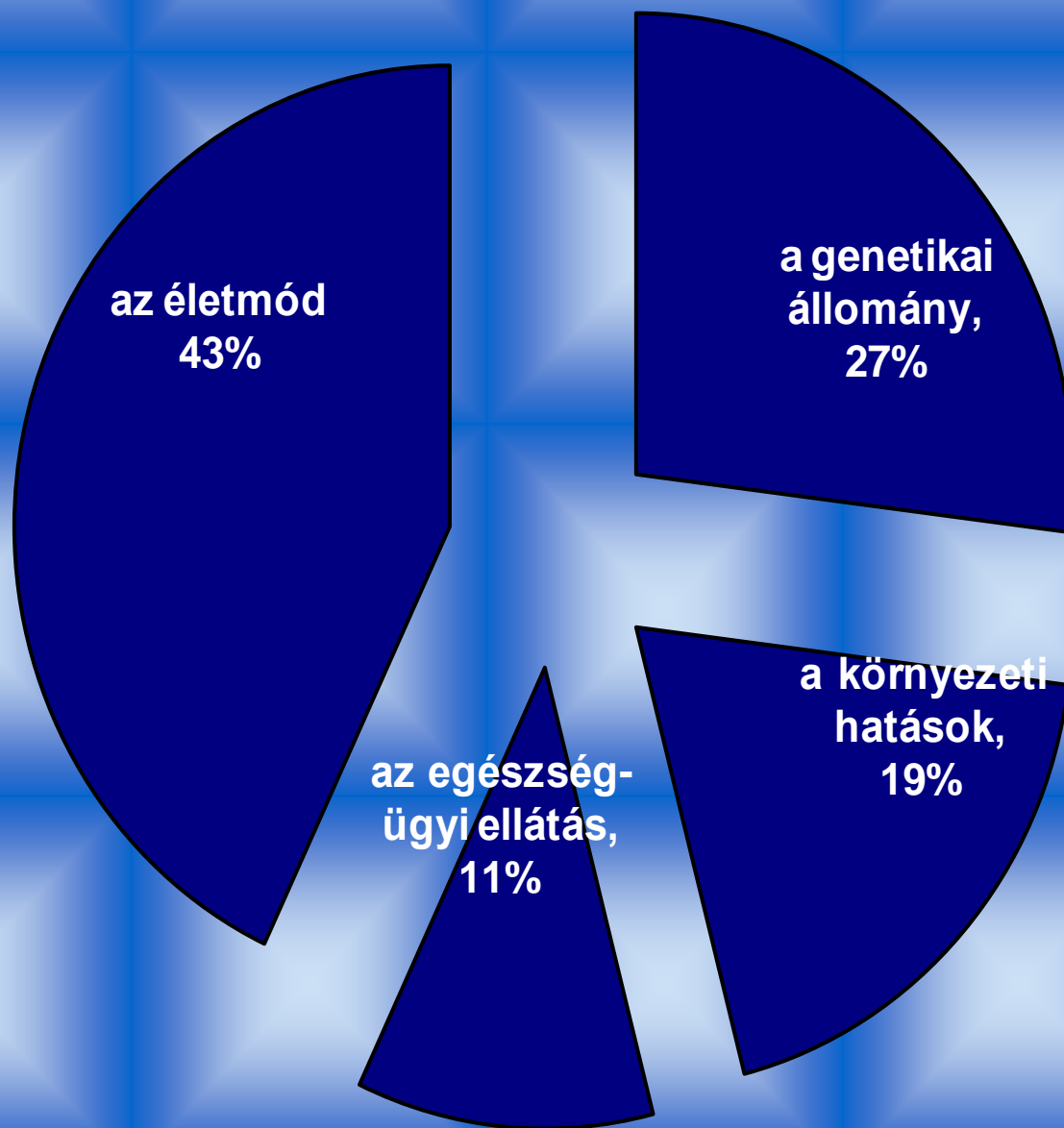
Fenntartható erőforrások

Társadalmi igazságosság

Társadalmi egyenlőség

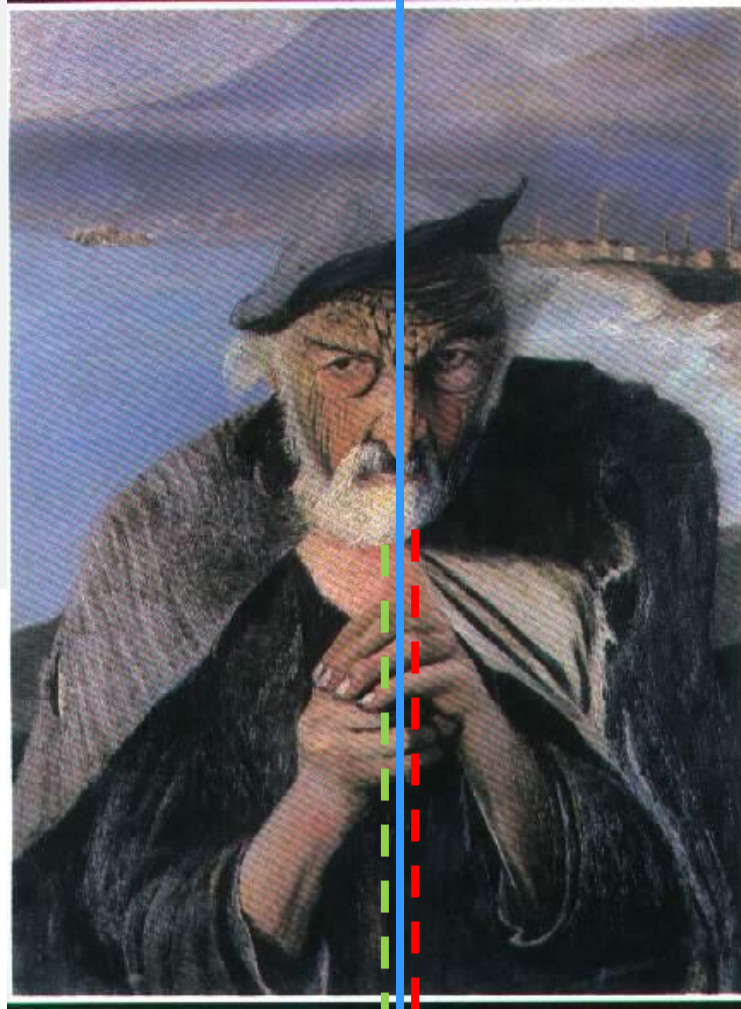

**Egy populáció
egészségi
állapotáért
az alábbi
faktorok
"felelősek"**

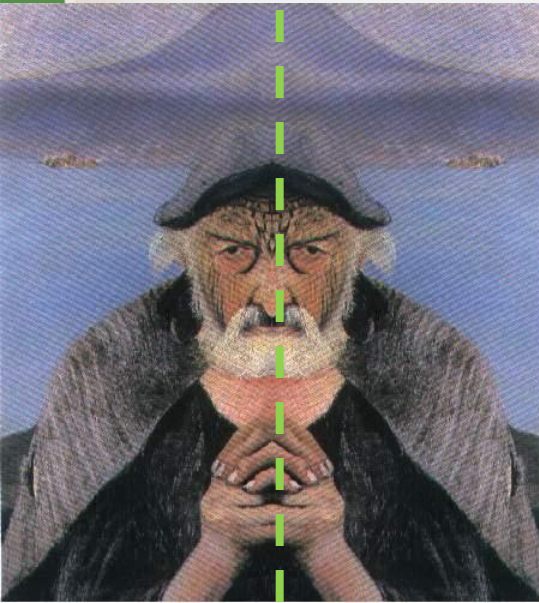
Egészségi állapot ↔ társadalmi tükör

tükör

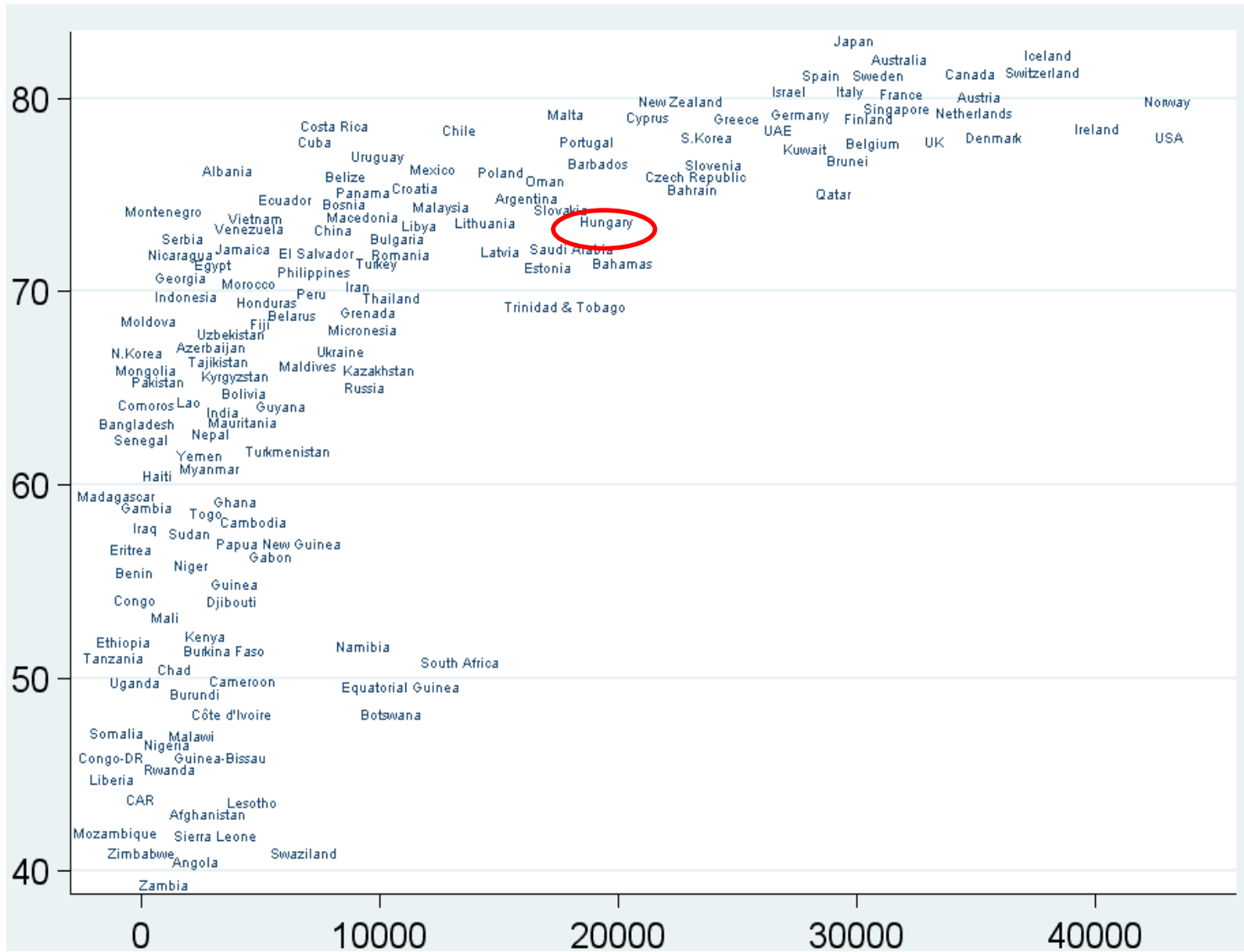
Csontváry Kosztka Tivadar

(1853, Kisszeben - 1919,
Budapest)

Egy főre jutó jövedelem és várható élettartam: gazdag és szegény országok

Várható élettartam (években)

Egy főre eső nemzeti jövedelem (\$)

The Spirit Level

Why Equality is Better for Everyone

Richard Wilkinson and Kate Pickett

"A big idea, big enough to change political thinking"

Kate Pickett

Professor of Epidemiology

University of York

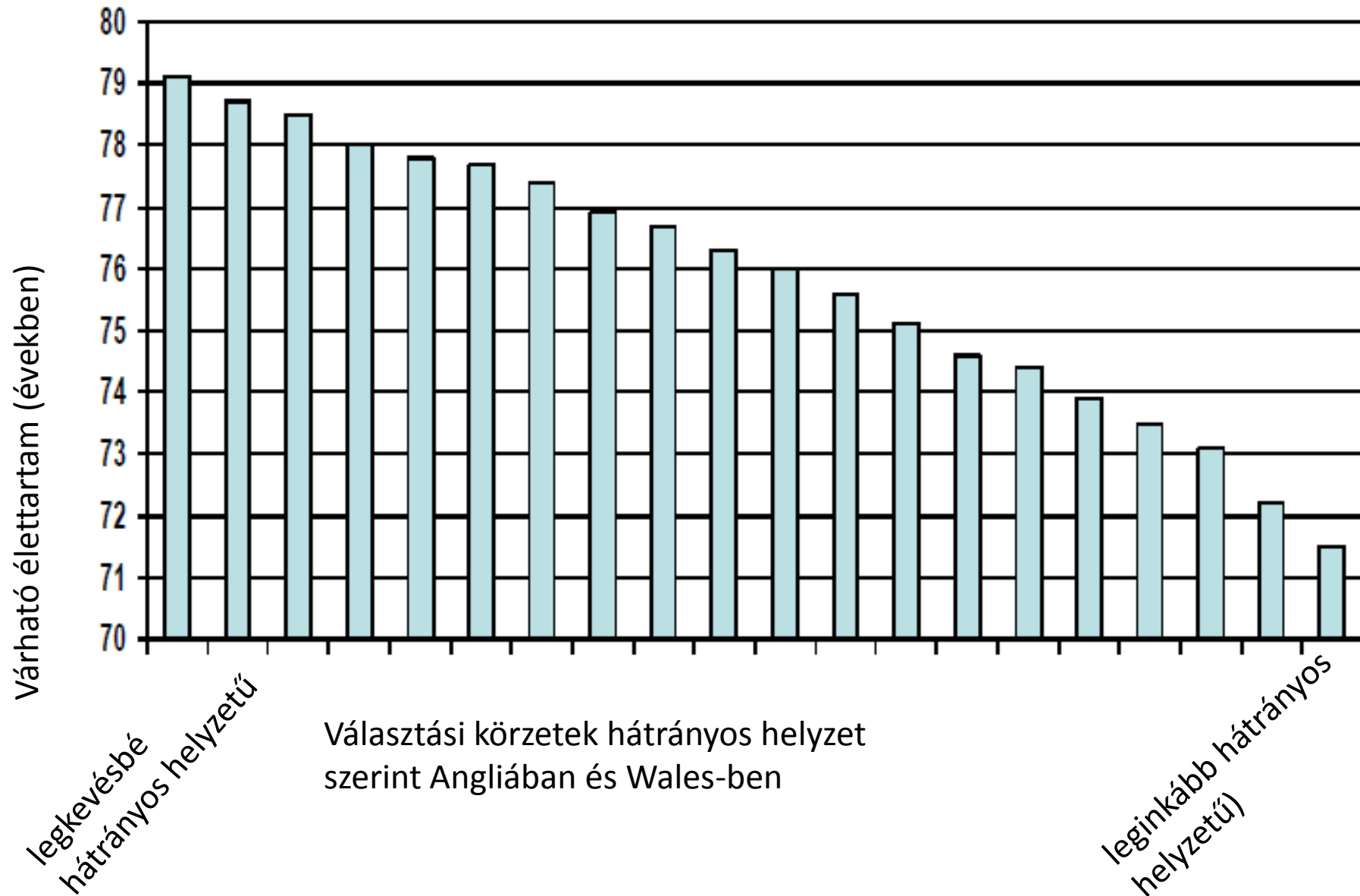
<http://www.equalitytrust.org.uk>

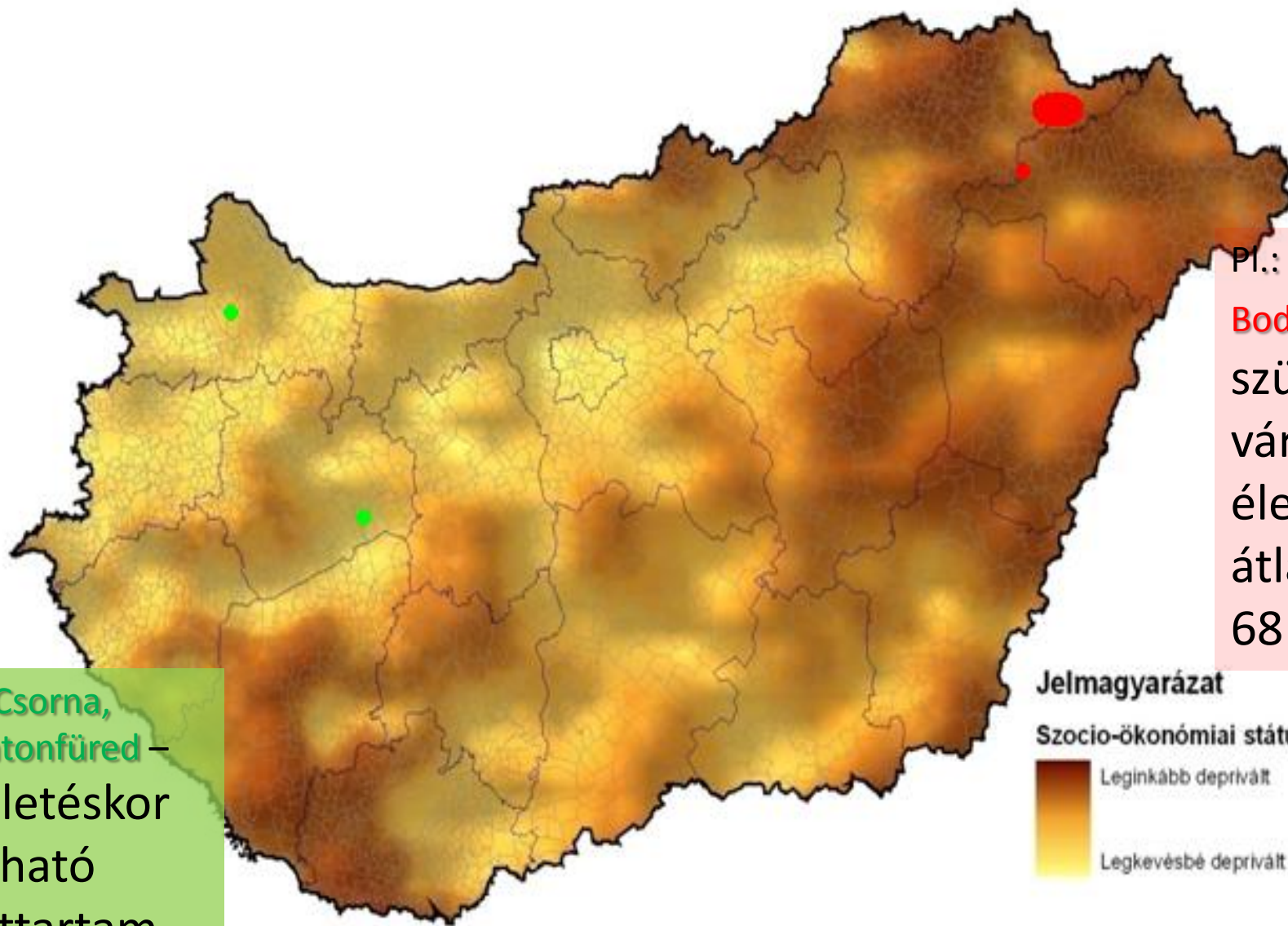
Mennyivel gazdagabbak a legfelső jövedelmi ötödbe tartozók a legalsó jövedelmi ötödbe tartozóknál?

Jövedelemegyenlőtlenségek: Hányszor gazdagabbak a legfelső jövedelmi ötödbe tartozó gazdagok, mint a legszegényebb ötödbe tartozó szegények

A várható élettartam összefügg a gazdag országok társadalmán belüli
jövedelemkülönbségekkel

Pl.: Tokaj,
Bodrogeköz -
születéskor
várható
élettartam
átlagosan
68 év alatt

Jelmagyarázat

Szocio-ökonómiai státusz

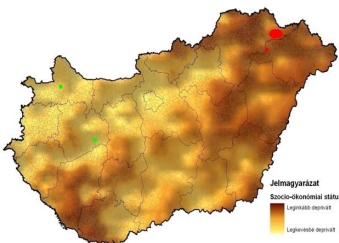
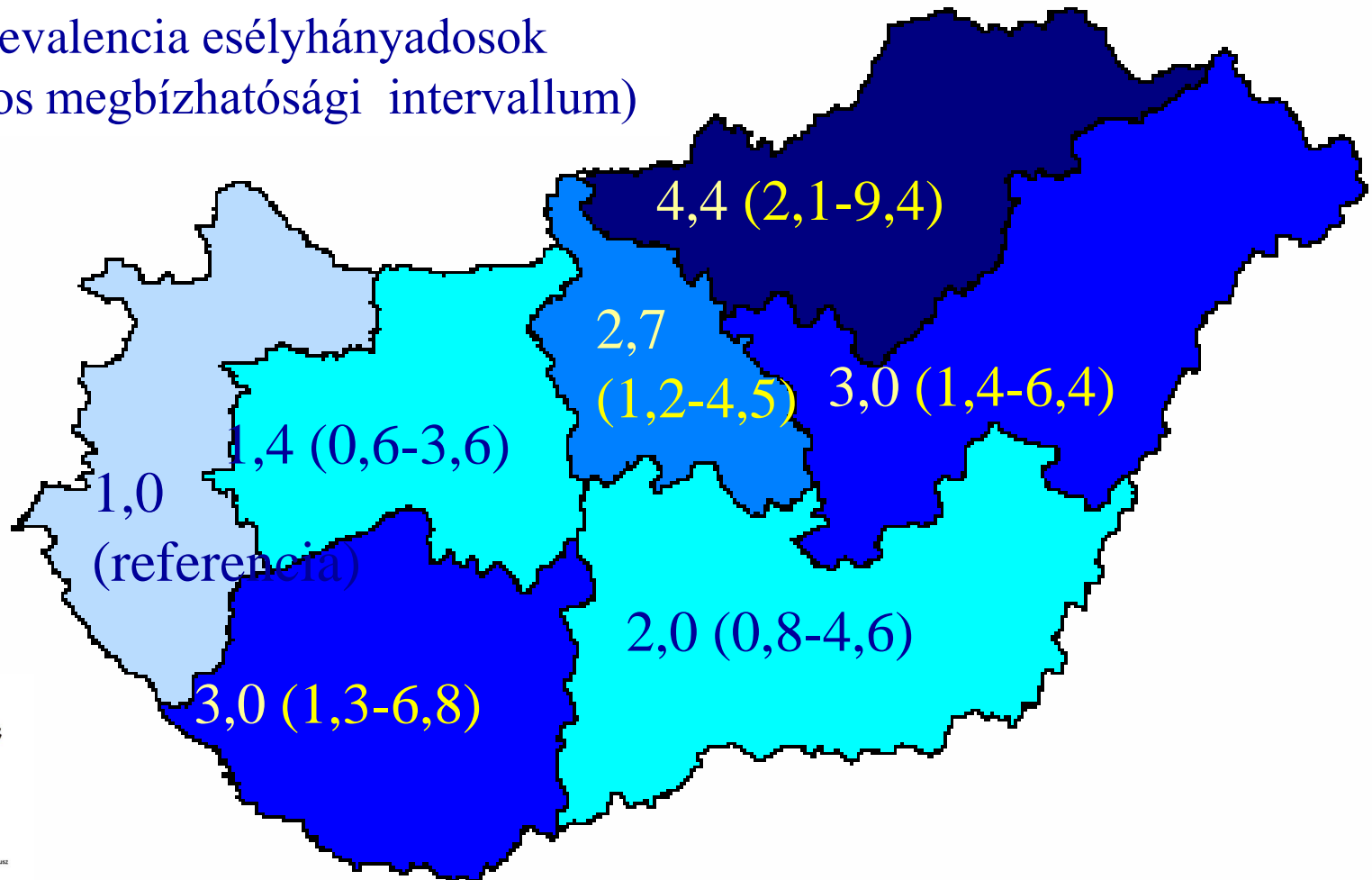

Pl.: Csorna,
Balatonfüred -
születéskor
várható
élettartam
átlagosan 75
év felett

Forrás: Juhász Attila, Nagy Csilla, Páldy Anna – A magyar lakosság társadalmi-gazdasági státusz index alapján meghatározott helyzete és a korai halálozása közötti összefüggés, 1998-2004. NÉPEGÉSZSÉGÜGY folyóirat 2009. 87.évfolyam 3. szám

Népegészség indikátorai- pl.: KORLÁTOZOTTSÁG REGIONÁLIS EGYENLŐTLENSÉGEI (OLEF2000)

Prevalencia esélyhányadosok
(95%-os megbízhatósági intervallum)

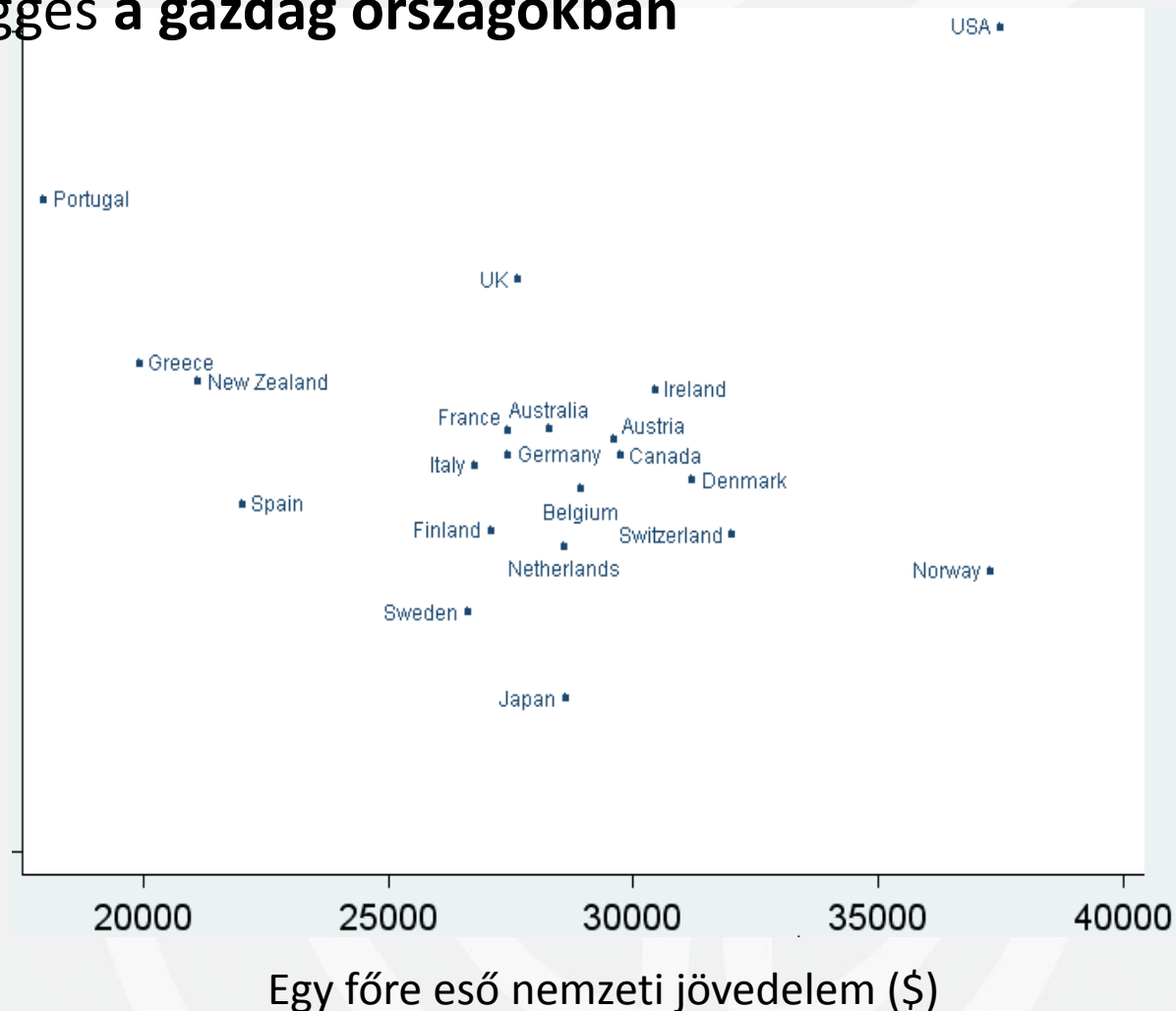

Az egészségi és szociális problémák és az átlagjövedelem között nincs összefüggés a gazdag országokban

Komplex mutató:

- Várható élettartam
- Matematika és írni-olvasni tudás
- Csecsemőhalandóság
- Gyilkosságok
- Börtönbüntetés
- Tizenéves kori szülések
- Bizalom
- Elhízás
- Mentális betegségek – pl. kábítószer- és alkoholfüggőség
- Társadalmi mobilitás

Egészségi és szociális problémák mutatószáma
magas
alacsony

Egészségi és szociális problémák a legrosszabbak azokban a **gazdag országokban**, ahol nagyobb a jövedelmi egyenlőtlenség

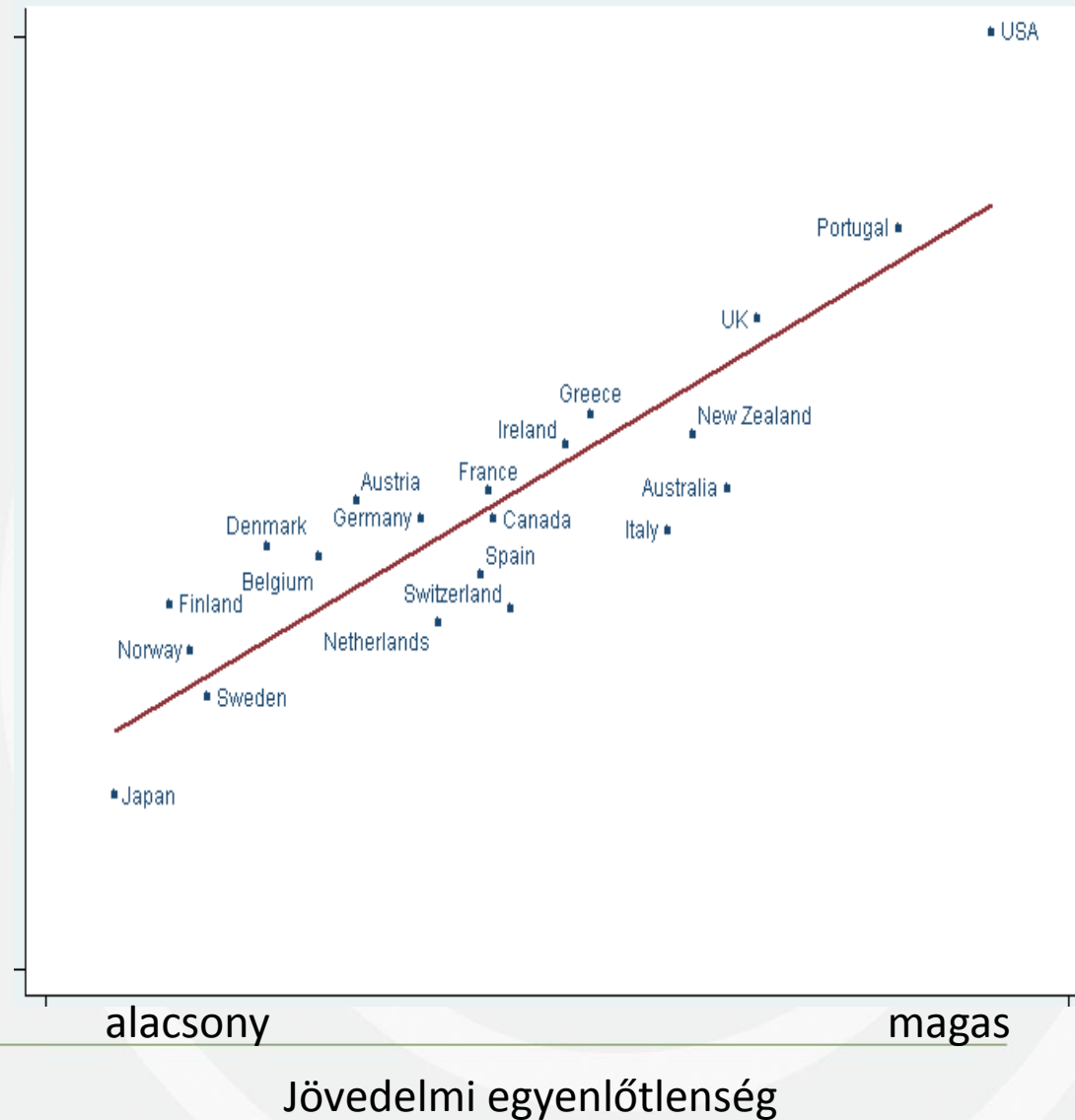
Komplex mutató:

- Várható élettartam
- Matematika és írni-olvasni tudás
- Csecsemőhalandóság
- Gyilkosságok
- Börtönbüntetés
- Tizenéves kori szülések
- Bizalom
- Elhízás
- Mentális betegségek – pl. kábítószer- és alkoholfüggőség
- Társadalmi mobilitás

Egészségi és szociális problémák mutatószáma

magas

alacsony

Egészség egyenlőtlenségek magyarázó elméletei

- **Kompozicionális** értelmezés szerint azért nagyobb az egyenlőtlenség egy társadalomban, mert több a *szegények száma*.

Az idő múlásával egyre kevésbé elfogadható, hogy az egyéni társadalmi-gazdasági jellemzők csak anyagi szempontból befolyásolják az egészséget.

- **Kontextuális/** pszicho-szociális tényezők társadalom romboló hatása (pl.: erőszak, agresszió, alacsony iskolai teljesítmény, csökkent társadalmi mobilitás, alacsony bizalmi szint, stb.)

Társadalmi egyenlőtlenség - méltánytalanság

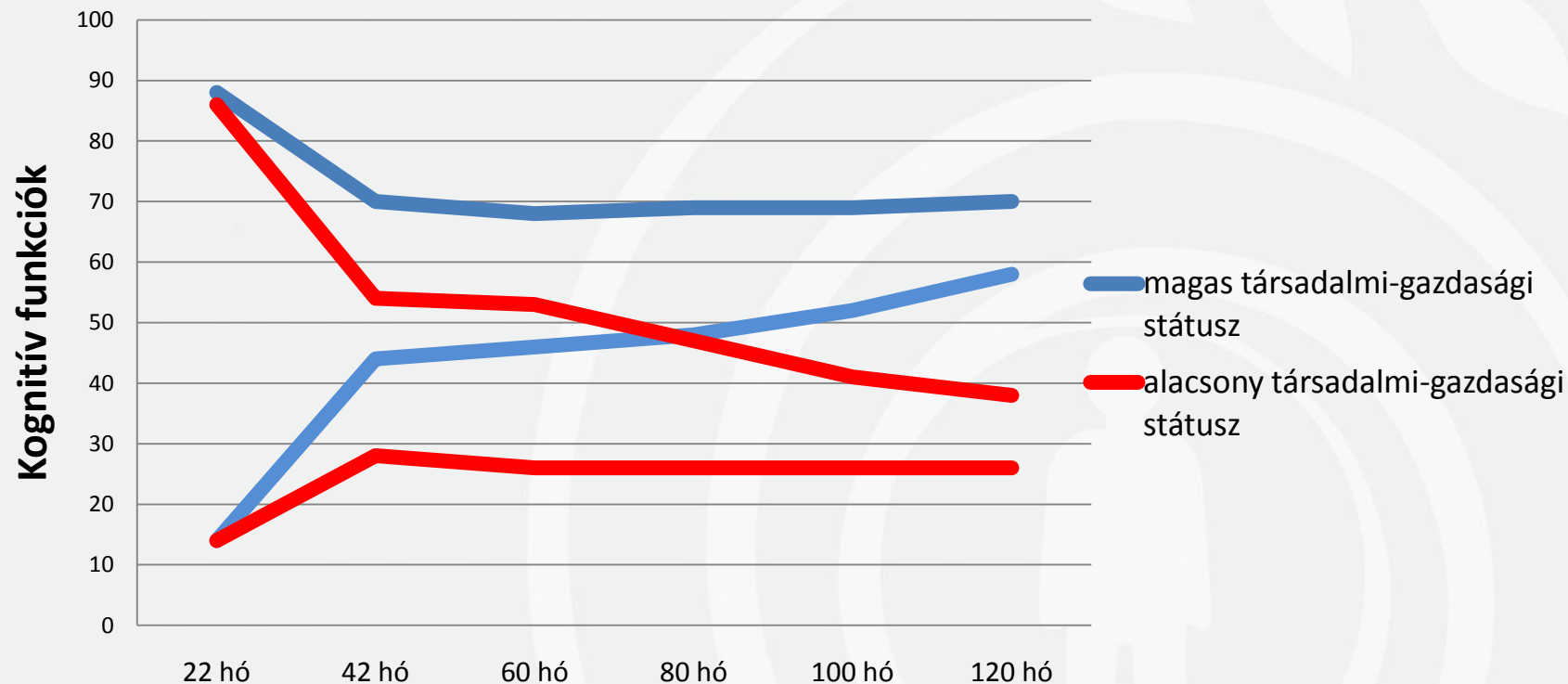

A **méltánytalanság** olyan egyenlőtlenség, mely az adott társadalmi kontextusba nem szükségszerű, (szakma)politikai beavatkozásokkal mérsékelhető

Kognitív funkciók alakulása a társadalmi-gazdasági státusz függvényében

2-10 éves gyermekeknél (GB)

Feinstein, L. (2003) 'Inequality in the Early Cognitive Development of British Children in the 1970 Cohort', *Economica* (70)277,73-97

Mi befolyásolja az egészségünket?

Az Egészség
fejleszthető
a befolyásoló
faktorokon
Keresztül

Országos
Egészségfejleszté-
si Intézet

Megoldás

Egészség, humanitás, tolerancia, partnerség

Egyéni szint

Társadalmi szint

Országos
Egészségfejlesztési
Intézet

„A társadalmi igazságosság élet és halál kérdése”

Az Egészség Társadalmi Meghatározói Bizottsága
WHO (Commission on Social Determinants of Health)

A Bizottság 2008-ban publikált jelentésének átfogó ajánlásaiban

- a mindennapi életfeltételek javítását;
- a hatalom, a pénz és az erőforrások egyenlőtlen elosztása elleni küzdelmet és a
- méltánytalan egészségi egyenlőtlenségek problémakörének felmérését, megértését, valamint az
- egyenlőtlenségek csökkentését szolgáló intézkedések hatásainak vizsgálatát szorgalmazta.

A jelentés angol nyelven elérhető:

http://www.who.int/social_determinants/thecommission/financialreport/en/index.html

A jelentés magyar nyelven elérhető:

<http://www.oefi.hu/modszertan11.pdf>

Országos
Egészségfejlesztési
Intézet

Mit tegyünk?

- **Társadalmi szinten:** WHO CSDH (Comission on Social Determinants of Health) ajánlásai
- **Közösségi szinten:** teremtsünk közösségeket az egészség, mint érték mentén
- **Szakmai szinten:** tanuljuk meg, vegyük figyelembe és tegyünk érte
- **Egyénileg:** van mit és van miért.

Eu gazdasági növekedési stratégia 2020

(magas szintű foglalkoztatás, produktivitás, társadalmi kohézió)

A hatékony beavatkozás - általános kritériumai:

elérhető (smart)

fenntartható (sustainable)

befogadó (inclusive)

Területek: *Munkahely teremtés*
Oktatás, képzés
Kutatás-fejlesztési beruházás
CO kibocsájtás csökkentése
Társadalmi befogadás erősítése

Országos
Egészségfejlesztési
Intézet

Az igazoltan hatékony programok elemei

- Több összetevőből álló, átfogó programok
- A közösségi összefogás erősítése
- Többszörös hálózatok
- Egyéni tanácsadási, támogatási lehetőség
- Közösségi segítés
- Családtámogatás (lelkileg is!)
- Kulturálisan fókuszált készségfejlesztés
- Ismételt figyelemfelhívás, jó marketing

Egy program akkor értékelhető az egészség-egyenlőtlenségek kezelése szempontjából, ha tartalmazza:

- az érdekhordozók meghatározását;
- megfogalmazza a problémát, amire a program lehetséges megoldást ad;
- a program leírását;
- bemutatja a program elméleti háttérét és folyamatait;
- megtervezett az adatgyűjtési folyamat, az adatok, elemzése és értékelése;
- része az egészséghatás becslés és/vagy vizsgálat;
- ajánlásokat fogalmaz meg;
- magába foglalja az értékelés eredményeinek terjesztését;
- az eredmények alapján történő cselekvés kijelölését a jövőbeli programok számára.

Milyen szolgáltatást kell nyújtani?

Társadalmi intézményeinek
szolgáltatásai

Társadalmi
befogadás

Szolgáltatással megcélzottak
igényei

Ors
Egés
Inté

A lakosság 1,6%-a, a magyarországi roma közösségekhez tartozók becsült számának mintegy 20–26%-a él telepeken.

az extrém szegénységből
fakadó betegségcsoport

BNO kód : Z.59.5.

Egészség,
humanitás,
tolerancia,
partnerség...

Köszönöm a figyelmet!

www.oefi.hu

e-mail: solymosy.jozsef@oefi.antsz.hu

Országos
Egészségfejlesztési
Intézet